

Ψ

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ**

**РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ
СВІДОМОСТІ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ
ІДЕНТИЧНОСТІ ОСОБИСТОСТІ У
ВОЄННИЙ ТА ПОВОЄННИЙ ПЕРІОДИ**

**DEVELOPMENT OF NATIONAL AWARENESS
AND NATIONAL IDENTITY IN TIME OF WAR
AND POST-WAR PERIOD**

Рівне

29-30 листопада 2023 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

**РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ТА
НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ОСОБИСТОСТІ У
ВОЄННИЙ ТА ПОВОЄННИЙ ПЕРІОДИ:**

збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції

**DEVELOPMENT OF NATIONAL AWARENESS AND NATIONAL
IDENTITY IN TIME OF WAR AND POST-WAR PERIOD:**

collection of papers presented
at the International Scientific and Practical Conference

(29-30 листопада 2023 р, м. Рівне)

УДК 159.9+ 316.6

Розвиток національної свідомості та національної ідентичності особистості у воєнний та повоєнний періоди : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (29-30 листопада 2023 р м. Рівне). Упоряд. Р. В. Павелків, Н. В. Корчакова. Рівне , 2023. 176 с .

Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського державного
гуманітарного університету

(протокол № 12 від 5.12.2023 р.)

Матеріали надруковані в авторській редакції. Редакційна колегія може не поділяти поглядів авторів. Відповідальність за зміст матеріалів, точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела, достовірність іншої інформації та за додержання норм авторського права несуть автори.

4. Мельничук І. Я., Галушко Л. Я., Близнюкова О. М. особливості професійної компетентності маркетологів та її розвиток засобами позитивної психотерапії. *Перспективи та інновації науки*. 2022. № 4(9). С. 421-435.

5. Тарасова О. В. Психологічний зміст професійного мислення особистості. URL: <http://surl.li/nkihn> (дата звернення: 21.11.2023).

Паламарчук Владислав Володимирович

здобувач ступеня PhD

Рівненського державного гуманітарного університету

м.Рівне, Україна

РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ БІЗНЕСУ

На сучасному етапі економічного розвитку країни, особливо у період війни, при її переході до нової якісної моделі взаємодії з міжнародним середовищем та активною участю в світових економічних процесах, важливим є формування нового світогляду, економічної поведінки, а також підвищення кваліфікації і рівня знань. У сфері бізнесу успіх будь-якого підприємства визначається не лише правильно обраною стратегією, але й комунікативними особливостями системи управління.

Ринкові перетворення вивели на авансцену активних дій і сформували нових суб'єктів ділових відносин, які в невизначеному і агресивному середовищі вітчизняного бізнесу змогли досягти реальних успіхів [6].

Реформування сучасної вітчизняної освітньої галузі відбувається через інтеграцію до європейського простору з орієнтацією на опанування майбутніми фахівцями ключовими компетентностями. Завданням закладів вищої освіти стало своєчасне забезпечення потреби сфери бізнесу України у фахівцях високого рівня професійної підготовки, обізнаних із світовим і вітчизняним досвідом та здатних до безперервного самостійного оновлення та вдосконалення своїх знань.

Мета повідомлення полягає у теоретичному обґрунтуванні необхідності розвитку комунікативної компетентності як важливої складової професійної компетентності майбутніх фахівців сфери бізнесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Політична, військова, соціально-економічна ситуація, яка наразі існує, вимагає від майбутнього фахівця швидкої реакції на зміни, які відбуваються, і здатності до гнучкої адаптації у професійній сфері діяльності. Адже керівники підприємств зіштовхуються із проблемою неефективності діяльності нових співробітників. Однією із причин цього часто є несформованість у молодого фахівця комунікативної компетентності [2].

Для майбутнього фахівця у галузі економіки та підприємництва доцільно серед сукупності компетентностей, яких він може набути, виділити такі професійно значущі: мотиваційна компетентність; навчальна компетентність; підприємницька компетентність; комунікативна компетентність; культурна компетентність; громадянська компетентність; соціальна компетентність. Комунікативна компетентність визначається як «уміння ясно й чітко висловлювати свої думки, переконувати, аргументувати, доводити, аналізувати, висловлювати судження, передавати доречну інформацію, обирати раціональний стиль спілкування в різних ділових ситуаціях знати основні прийоми спілкування, уміння уникати конфліктів» [2].

Згідно сучасних соціально-психологічних досліджень сучасні випускники - економісти, менеджери, маркетологи засвідчили наявність серйозних труднощів у сфері

професійного спілкування з колегами і клієнтами, та у веденні ділової переписки. Уміння вести ділову документацію та ділове листування, особливо у період дистанційної форми спілкування, дуже важливе для ведення бізнесу і комерційної діяльності.

Дефініцію «комунікативна компетентність» науковці-психологи трактують як «здатність людини встановлювати й підтримувати необхідні контакти з іншими індивідами» [1].

Критеріями сформованості комунікативного компоненту культури професійного спілкування, на думку Н.Замкової, є:

- правильність мовлення – знання й уміння дотримуватися прийнятих у сучасній суспільно-мовленнєвій практиці мовних норм (орфоепічних, лексичних, граматичних, стилістичних тощо);
- точність мовлення – зрозумілість висловлень для партнерів по комунікації, адекватність слів або синтаксичних конструкцій об'єктивній дійсності;
- логічність мовлення – володіння технікою смислової зв'язності, тобто логікою викладу, за якої не виникає суперечностей, а також знанням мовних засобів, якими можна оформити думку;
- доречність мовлення – вміння добирати найбільш точні, доречні в даній ситуації мовні засоби з урахуванням мети, умов, сфери спілкування та психічного стану партнера по комунікації;
- виразність мовлення – вміння естетично, оригінально і яскраво висловлювати свої думки;
- знання та дотримання етикетних норм і правил ділового мовлення [3, с. 8].

І.Варнавська вважає, що основними складниками комунікативної компетентності фахівця мають бути такі: лінгвістична (мовна), соціолінгвістична (уміння використовувати мовний матеріал відповідно до контексту), соціокультурна (уміння користуватися знаннями історії, культури, традицій і звичаїв країни, мова якої досліджується), дискурсивна (уміння організувати мовлення, підтримати розмову, слухати співрозмовника, враховувати його точку зору), стратегічна (уміння ставити завдання, досягати мети, встановлювати контакт із співрозмовником) і соціальна (уміння поставити себе на місце іншого і здатність впоратися з ситуацією) [2].

У сфері бізнес-комунікацій комунікативна компетентність має складну структуру, елементи якої розташовані на трьох рівнях. Перший рівень передбачає особистісні комунікативні риси, що охоплюють комунікативне знання, комунікативні здібності, комунікативні вміння. Другий рівень – соціально-прагматичний. Його елементи орієнтують учасників комунікативної взаємодії на взаємовигідну співпрацю й партнерські стосунки та обґрунтовують соціальну привабливість і соціальну користь бізнес-комунікацій. Третій рівень – соціокультурний – привертає увагу до етики ділових відносин. Адже етичні принципи бізнес-комунікацій вважають найважливішим регулятором комунікативного процесу, позаяк вони є основою етики ділового спілкування [5].

Висновки. Комунікативна компетентність є обов'язковою для фахівців у сфері бізнесу, оскільки вона пов'язана з встановленням контактів, взаємодією в соціальному середовищі та обробкою інформації. У сфері бізнесу важливо мати навички розуміння та ефективного передавання інформації. Необхідні вміння включають в себе впевненість і швидкість у висловленні думок, здатність організувати та структурувати інформацію, а також достатню граматичну компетенцію.

Підвищення якості освіти і формування конкурентноздатного фахівця є однією з актуальних проблем не тільки для України, а й для багатьох країн світу. Активізація глобалізаційних, інтеграційних, інноваційних процесів в економіці, входження до економічного, культурного, інформаційного Євроспростору, розвиток форм, методів,

прийомів та інструментів управління підприємством вимагають від сучасного фахівця широкого спектру професійних знань, умінь, навичок, серед яких пріоритетне місце посідають комунікативні навички. Проблема забезпеченості кадрами вимагає перегляду сучасного навчання у вищій школі з орієнтацією на якість підготовки компетентних професійних фахівців з урахуванням творчих, соціальних та комунікативних можливостей особистості.

Список використаних джерел

1. Александрова С.А. Професійно-комунікативна компетентність. Харків : ХНАКМГ, 2008. 40 с.
2. Варнавська І. Проблеми формування комунікативної компетентності здобувачів економічних спеціальностей. *Український педагогічний журнал*. 2021. № 3. С. 116-122.
3. Гречан А.П., Колос І. В. Формування компетентності майбутнього фахівця у галузі знань «Економіка і підприємництво». URL: <http://surl.li/nfvws> (дата звернення: 16.11.23).
4. Замкова Н.Л. Формування професійних якостей майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності у процесі вивчення іноземних мов. Автореф. дис. ... канд. пед.наук. Інституті вищої освіти АПН України. Київ: 2002. 20 с.
5. Менделєєва О.В. Актуалізація соціального прагматизму комунікативної компетентності в бізнес-комунікаціях. *Вісник Львівського університету. Серія «Соціологія»*. 2007. № 1. С. 11-116.
6. Чернявська Т.П. Диференціація комунікативних установок бізнесменів. *Наука і освіта*. 2010. №4-5. С. 73-78

Панащук Ігор Миколайович

здобувач ступеня PhD

Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, Україна

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНА ЯКІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

Трансформаційні зміни у системі сучасної освіти детермінують підготовку висококваліфікованих та всебічно розвинених педагогічних фахівців. Приналежність до групи педагогічних професіоналів покладає на вчителя ряд обов'язків, які впливають із суті та специфіки педагогічної діяльності та її важливості для суспільства. Ці обов'язки представляють собою вимоги, обумовлені соціальною необхідністю та доцільністю. Їх сутність об'єктивно визначається змістом обов'язків педагога, а на особистісному рівні вони розглядаються як усвідомлення необхідності їх реалізації.

Для ефективної реалізації педагогічної діяльності необхідно не лише знати вимоги та усвідомлювати їх доцільність, але й мати важливі особистісно-професійні якості, зокрема володіти великою мірою відповідальності. Відповідальність в цьому контексті розглядається як складне та багаторівневе явище, яке відображає ставлення особистості до своїх обов'язків і виражається в її внутрішній моральній потребі та психологічній готовності до їх виконання.

Мета повідомлення - здійснення теоретичного аналізу сутності поняття «відповідальність», розкриття психологічних основ відповідальності як особистісно-професійної якості педагога.

Derpoliuk Elena Features of psychological correctional work with women using meditation tools in a remote setting.....	45
Доній Вікторія Сергіївна Прояви національної ідентичності українців у сучасному культурному просторі	48
Зубкевич Юлія Володимирівна, Широких Анастасія Олегівна Військова агресія як каталізатор національної свідомості українського суспільства	51
Ільчук Сергій Соціальна ексклюзія як виклик повоєнної України	52
Іщенко О.В. Соціально-психологічні особливості психологічного клімату в організації у кризовий період.....	55
Кікінежді Оксана Михайлівна, Василькевич Ярослава Зіновіївна Розвиток національної ідентичності сучасної молоді: егалітарний вимір	57
Кожем'яка Юлія Миколаївна, Чередниченко Тетяна Володимирівна Військова агресія як каталізатор національної свідомості українського	60
Компанієць Ольга Самооцінка старшокласника як передумова виникнення конфліктної взаємодії з ровесниками.....	62
Краля Катерина Миколаївна Джерела самоефективності особистості.....	65
Красовська Інна Василівна, Парфанович Іванна Іванівна Вплив командних активностей на продуктивність діяльності організації.....	67
Кулакова Лариса Миколаївна Збереження репресованими українцями етнічної ідентичності в умовах заслання.....	70
Кулаков Руслан Станіславович Національна самосвідомість особистості: теоретичні аспекти формування.....	73
Кулеша Наталія Петрівна Психологічні особливості психічного здоров'я внутрішньо переміщених осіб під час війни.....	75
Кутішевська Дарина Психологічні особливості самореалізації жінок зрілого віку....	78
Лазаренко Інеса Станіславівна, Рибак Тетяна Миколаївна Актуальність надання первинної психологічної допомоги викладачам та студентам у надзвичайних ситуаціях.....	80
Левко Олександр Олегович Формування психологічної готовності майбутніх стоматологів до професійної діяльності в умовах сьогодення	83
Литвиненко Світлана Анатоліївна, Ямницький Вадим Маркович Етапи професійно-особистісного розвитку сучасних допомагаючи практиків у системі неформальної післядипломної освіти: досвід символдрами.....	85

Розвиток національної свідомості та національної ідентичності особистості у поствоєнний період

Луцук Галина Олександрівна Розвиток соціальної відповідальності майбутніх психологів під час формування готовності до професійної діяльності у воєнний період.....	87
Луцук Тетяна Іванівна Екзистенційна криза в умовах війни : причини та наслідки..	89
Мельничук Ірина Психологічний розвиток і корекція резильєнтності особистості у воєнний період.....	92
Мешко Олександр Іванович, Павловський Тарас Анатолійович Особливості розвитку професійної стресостійкості працівників сфери надання послуг	94
Момот Марина Анатоліївна Вплив психотравмуючих ситуацій на людей похилого віку.....	97
Ніколайчук Галина Іванівна, Демчук Олена Олександрівна Формування української ідентичності в умовах сучасних викликів.....	100
Опанасюк Ірина Василівна Роль кольору в осмисленні підлітками власного емоційного контексту та його змін під впливом психотравмуючих обставин.....	103
Охріменко Наталія Павлівна Рівні патріотичної вихованості дітей 6-7 років засобами художнього краєзнавства.....	105
Павелків Віталій Романович Психологічні особливості розвитку національної свідомості та ідентичності студентської молоді у воєнний період.....	108
Паламарчук Володимир Богданович Психологічні детермінанти формування професійного мислення у майбутніх маркетологов.....	111
Паламарчук Владислав Володимирович Розвиток комунікативної компетентності майбутніх фахівців сфери бізнесу.....	114
Панащук Ігор Миколайович Відповідальність як професійно-особистісна якість майбутнього педагога.....	116
Панченко Оксана Петрівна Рівні патріотичної вихованості дітей 6-7 років засобами художнього краєзнавства.....	118
Панченко Оксана Петрівна Загальнотеоретичний аспект діяльності бізнес-психологів в умовах воєнного стану	121
Полякова Світлана Василівна, Розумний Сергій Михайлович Екстралінгвістичні засоби розкритті психологічного стану людини в умовах сучасної війни.....	123
Радул Ірина Геннадіївна Військовий стрес у дітей.....	126
Радул Сергій Григорович Effect of job related and personal stressors on the pilots.....	128

Розвиток національної свідомості та національної ідентичності особистості у поствоєнний період

Рейко Анастасія Василівна, Орап Марина Олегівна Емоційний інтелект менеджера: ключова компетентність для росту конкурентоспроможності бізнесу у воєнний час.....	131
Савелюк Наталія Михайлівна Асоціативний експеримент у дослідженні семантичних полів вербального стимулу «Україна»	135
Созонюк Ольга Степанівна Психологічний стан і національна ідентичність дітей внутрішньо переміщених осіб: сучасні виклики	137
Сидоркевич Дмитро Йосипович Психологічні умови формування професійної компетентності майбутніх фізичних реабілітологів до фахової діяльності у воєнний та повоєнний періоди.....	140
Халік Олена Олександрівна Розвиток самоосвітньої професійної компетентності випускників педагогічного ЗВО як умова ефективності відбудовчих процесів у воєнний та повоєнний періоди.....	142
Хаустова Тетяна Миколаївна Соціально-психологічні особливості життєстійкості внутрішньо-переміщених осіб.....	145
Чмут Яна, Широких Анастасія Олегівна Роль засобів масової інформації у формуванні масової свідомості громадян	147
Шевчук Анна Іванівна, Широких Анастасія Олегівна Особливості вияву підвищеної тривожності у підлітків.....	151
Шумик Любов Ростиславівна Детермінанти формування національної самосвідомості.....	153
Щирук Ірина Анатоліївна Психологічні особливості терапії осіб постраждалих на ПТСР: аксіом-особистісний підхід	157
Юрчук Олексій Іванович Основні принципи розвитку національної свідомості у дошкільному віці.....	159
Юрчук Олена Сергіївна Психологічні основи розвитку резильєнтності особистості в умовах війни.....	161
Янкавс Юрій Андрісович Психологічні умови формування комунікативної компетенції майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту у процесі професійної підготовки	163
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....	166